tíðindablaðið
sosialurin

Nr. 146 Fríggjadagur 2. august 1996 70. árgangur Krónur 7,00

Kallsberg: – Vit skulu spara 100 milljónir krónur

Eidesgaard: – So skal gandur til!

Síða 3-4

Axel Nolsøe:

– Ábøtur skulu gerast á Hotel Tórshavn

Axel Nolsøe tekur atfinningarnar at Hotel Tórshavn til sín

Men í framtíðini má endamálið vera at finna eitt nýtt hotel, sigur landsstýrismaðurin í heilsumálum

Síða 7

Síða 5

Johan Mortensen heldur at stig eiga at verða tikin til, at føroyskt oljufelag verður stovnað. Felagið skal vera helvt um helvt privat og alment

Johan Mortensen, Føroya Oljuídnaður

– Føroyskt oljufelag er vegurin fram

tíðindablaðið **sosialurin**

Ábyrgdarleiðari: **Jan Müller**
Fyritøkustjóri: **Kristjan Dahl**
Ljósmyndari: **Kalmar Lindenskov**

Blaðfólk: **Randi Jacobsen - Dagny Joensen - Justinus L. Eidesgaard - Eydun Klakkstein - Eirikur Lindenskov - Áki Bertholdsen**

Útgevari, uppsetning og prent: **Sp/f Sosialurin**
Bústaður: **Argjavegi 26 Argjum**

Postadr.: **Postsmoga 76 110 Tórshavn**
Telefon: **11820**
Telefax: **14728**

Internet: http://WWW.cybernet.dk/faroe-news e-mail: sosialur@olivant.fo

Føroyskt oljufelag

Oddagrein

NÚ menn aftur eru farnir at bora í Lopra, nú seismiskar kanningar verða gjørdar av fleiri feløgum á føroyskum øki og nú okkara egnu oljumyndugleikar eru við at leggja seinastu hond á eina týdningarmikla frágreiðing um, hvussu farast skal fram í framtíðini í sambandi við eina oljuvinnu, er ikki bert rætt men eisini neyðugt at seta hol á sakligt og konstruktivt orðaskifti, sum eftir okkara tykki kann blíva ein av grundarsteinunum undir framtíðar oljupolitikkinum.

HYGGJA vit at gongdini í Noregi, áðrenn oljuvinnan tók dik á seg, síggja vit, at har varð ikki nógv orðaskifti. Hetta tók seg ikki upp fyrr enn gjørd vórðu stór fund á norskum øki. Spurningurin er so, um vit skulu gera sum norðmenn ella um vit longu nú, tvs. fleiri ár áðrenn borurin verður settur í undirgrundina, eiga at taka eitt orðaskifti upp.

EFTIR okkara tykki er rætt longu nú at seta hol á. Men vit mugu sjálvandi ikki bara hava orðaskifti fyri orðaskiftis skyld, men ansa eftir, at eitt slíkt orðaskifti hevur jørðforbindilsi tvs. at tað ikki forðar fyri einum náttúrligum og skilagóðum útviklingi fyri land og fólk okkara og her ikki minst fyri okkara eftirkomarar. Ein fyritreytin fyri at fáa eitt kjak, sum byggir á vitan, sakligheit og objektivitet er ti ómetaliga nógv tengt at teimum upplýsingum, sum koma fram í pressuni, á tingi, í landsstýri og hvar tað nú skal vera. Tað áliggur ti stór ábyrgd á eitt nú pressuni at vera við til at skapa karmar um eitt sunt og gott orðaskifti um hetta stóra mál.

EIN spurningur, sum nú hevur stungið seg upp og sum eigur at verða viðgjørdur er ætlanin at stovna eitt føroyskt oljufelag. Her ræður um at fáa fólki so nógva vitan um, hvussu gjørt er aðrastaðni sum til ber. Vit mugu tosa um, hvør loysn og hvat model er best fyri tað slag og støðd á samfelag, ið vit hava.

EIN avgerandi treyt fyri at kunna fáa tað besta burtur úr, nú lagt verður til brots á einum fyri okkum fullkomiliga nýggjum øki, er, at tú leggur alla orku í útbúgving av fólki. Her er heilt einfalt einki mark. Upplýsing og útbúgving eru lyklaorðini í menningini av eini føroyskari frálandavinnu. Tískil áliggur okkum øllum ein stór ábyrgd. Tað er nettup eitt av endamálunum við orðaskiftinum at minna okkum á hesa ábyrgd og at liva upp til hana.

LATIÐ okkum bara fáa eitt orðaskifti um eitt føroyskt oljufelag. Hetta ljóðar sera skilagott, um so er at vit á tann hátt vera betri før fyri at stýra útviklinginum eftir okkara egnu premissum. Úttalilsini í blaðnum í gjár og í dag um hetta mál eru vónandi ein byrjan til eitt slíkt orðaskifti.

Sosialurin

Jóannes Eidesgaard, formaður javnaðarfloksins:

Uttanlandsskuldin er ein stór byrða

Uttanlandsskuldin er ein stór byrða, sum liggur fyri framman. Her verður neyðugt, at landsstýrið og serliga sambandsflokkurin við løgmanni á odda til næstu samráðingar stinga fingurin í jørðina og gera eitt meira realistiskt samráðingaruppplegg, heldur enn hitt seinasta, segði Jóannes Eidesgaard, formaður javnaðarfloksins, m.a. undir viðgerðini av løgmansrøðuni í gjár

Jóannes Eidesgaard
Javnaðarflokkurin fer at reka ein konstruktivan andstøðupolitikk, men at samgongan longu nú ger royndir at spjaða andstøðuna tá tað snýr seg um vallbolkar, boðar ikki frá at nøkur rættilig meining er aftan fyri hesi góðu orðini um samtari

Nýggja stýrisskipanarlógin sigur, at løgmaður á ólavsøku greiðir frá støðu landsins og tí, ið landsstýrið hevur í ætlan at fremja. Vísandi til hesa grein, so eigur ólavsøkurøða løgmans at hava tveir høvuðsþættir. Har tann eini greiðir frá støðuni í landinum, t.v.s. meira afturúrlitandi, meðan hin parturin skal fevna um framtíðarætlanirnar hjá samgonguni og landsstýrinum, t.v.s. meira frameftirlitandi.

Sum vera man, so hevur løgmaður lagt meiri orku í at lýsa støðuna í landinum, meðan parturin, sum skal siga okkum, hvørjar ætlanir landsstýrið hevur, er sera soltin og sera lítið tøkilig ur. Her verða mest yvirskriftir og vøkur orð nýtt, so vit hvør í sínum lagi kunnu leggja tað í tað, sum okkum lystir.

Mong vóru spent

Vit vóru annars rættiliga nógv, sum vóru spent eftir at frætta, hvat nýggja borgarliga samgongan fór at seta út í kortið. Vit fingu jú nýggja samgongu fyri góðum mánaði síðani og í hesum sambandi eisini eitt samgonguskjal. Men hetta samgonguskjalið, sum so mong onnur, sigur ikki nakað tøkiligt um tað, sum borgarligi politikkurin fer at borðreiða við. Serliga fortvitin eru vit, tá tað snýr seg um fíggjarliga partin, har vit jú hava hoyrt, at tað skal lættast um allar fíggjarligar byrður hjá fólki og vinnu, men framvegis skal yvirskipaða roknistykkið ganga upp. Men vit skilja tó væl, at hetta kann ikki vera lætt, og tað tí tekur sína tíð at fyrireika. Fyri flestu vanlig fólk er roknistykkið hjá landsstýrismanninum við fíggjarmálum eitt sandkassaprojekt, sum uttan iva klingrar í borgarligu oyrunum, men fyri okkum øll onnur uttan nakað sum helst hald í fíggjarligu og politisku veruleikunum.

Fyri javnaðarflokkin verður viðgerðin av hesi løgmansrøðu eitt sindur øðrvísi enn vanligt. Tá tað snýr seg um tann konkreta partin, sum skal lýsa landsins støðu, so eiga vit í javnaðarflokkinum ein sera aktivan leiklut. So í hesum parti hevur løgmaður fyrst og fremst lýst politiska arbeiðið, sum vit saman við øðrum flokkum hava staðið fyri, síðan kreppan tók dik á seg. Tunnar, sum vórðu lagdir saman við øðrum flokkum, men sum seinasta landsstýrið so skilagott hevur bygt víðari á.

Sambandsk tíðarfesting

Nú veit eg væl, at løgmaður á sín serliga argandi hátt roynir at billa fólki inn, at vend fyrst kom í, tá okkara land varð vælsignað við honum sum løgmanni. Tað er næstan, sum hann vil hava eina sambandska tíðarfesting, sum gongur frá september 1994, tá Edmund Joensen varð valdur til løgmans. Hetta ella hatta hendi fyri løgmanstíð hansara ella okkurt annað hendi, eftir at hann setti seg í løgmansstólin.

Men tað stendur púra rímmarfast, at politiska stríðið at rætta búskapin og samfelagið uppaftur aftan á búskaparliga skræðlið, er ikki eitt stríð, sum byrjaði í september 1994, men tað er eitt tungt og drúgvt politiskt arbeiði, sum seinastu landsstýrini hava gjørt. Í hesum arbeiði hava flest allir flokkar á tinginum tikið lut, og javnaðarflokkurin hevur so verið við alla tíðina. At hetta arbeiðið nú ber ein avísan ávøkst, er at frøast um. Men tað er ikki so lítið smæðið av løgmanni at siga, at gongdin vendist, tá hann gjørdist løgmaður.

Annars er frágreiðing løgmans sera greitt sett upp við einum innihaldsyvirliti yvir ymsku partarnar. Men tað sum fellur í eygum er, at parturin, sum umrøðir ríkisfelagsskapin stendur so frammarlaga. Hesin partur kemur áðrenn fíggjar- og búskaparmál og áðrenn fiskivinnuna, meðan hann onnur ár vanliga plagdi at koma í endanum av frágreiðingini. Um hetta er ein annar háttur at boða frá nýggju sambandskósini hjá landsstýrinum, ella hetta er gjørt uttan samtykki frá sjálvstýrisflokkinum og fólkaflokkinum við undirheitinum radikalt sjálvstýri, vita vit av góðum grundum ikki. Men løgið er tað komið.

Víst hevur løgmaður rætt í, at tað er uttan iva munandi meira hugaligt at halda ólavsøkurøðuna hesa ferð í mun til undanfarnu árini. Og vit fegnast saman við øllum øðrum um tey framstig, sum eru tikin bæði av politiskum ávum og av náttúrunnar ávum.

Framgongd

Sum fyrrverandi landsstýrismaður við ábyrgd fyri

Framhald á síðu 14

Johan Mortensen, vinnulívsmaður og nevndarlimur í FOI:

Eiga at stovna eitt føroyskt oljufelag

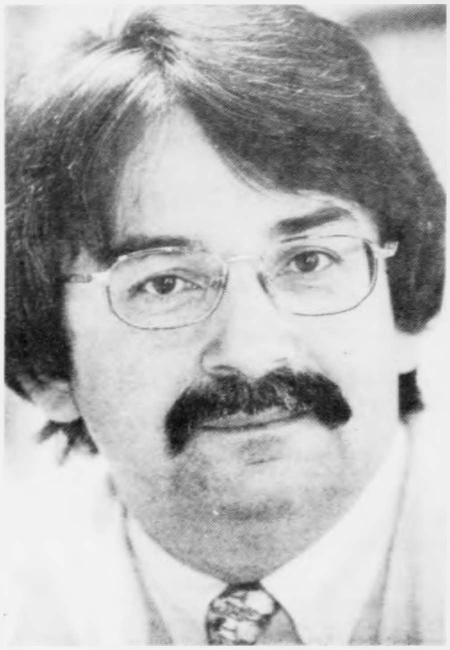

Føroyingar eiga at standa saman, nú útlitini fyri eini oljuvinnu tykjast so góð. Vit eiga at royna at fáa sum mest burtur úr á skilabesta hátt. Og ein vegur at fáa hetta framt er gjøgnum eitt føroyskt oljufelag. Hetta heldur Johan Mortensen, vinnulívsmaður og nevndarlimur í áhugafelagnum Føroya Oljuídnaður.

Jan Müller

Spurningurin um at stovna eitt føroyskt oljufelag hevur onkuntíð verið frammi fyrr, men lítið og einki orðaskifti hevur tikið seg upp um henda spurning.

Nú vónar ein av nevndarlimunum í Føroya Oljuídnaði, Johan Mortensen, at vit fáa ikki bert eitt uppbyggjandi orðaskifti í gongd um henda stóra spurning men eisini gongd á á eitt slíkt felag.

Hann dylur ikki fyri, at tað er hansara von, og samtíðis ynskið hjá mongum øðrum eisini, at vit fáa eitt føroyskt oljufelag, sum kann vera við, nú ta farið verður av álvara undir oljuleiting við Føroyar.

Áhugaverd úttalilsi frá Nunaoil

Johan Mortensen heldur úttalisini hjá leiðandi geofysikaranum hjá tí grønlendska oljufelagnum Nunaoil í Sosialinum í gjár vera sera áhugaverd, hóast hann ikki heldur, at vit skulu ella kunnu brúka Nunaoil burturav sum fyrimynd. Eitt nú er sjálvt útgangastøðið hjá okkum og grønlendingum ymiskt. Meðan føroyingar hava yvirtikið ráevni í undirgrundini hava danir og grønlendingar gjørt eina avtalu um helvtarbýti av inntøkunum. Tað er so orsøkin til eitt grønlendskt oljufelag, har danir eiga helvtina. Johan Mortensen dugir illa at ímynda sær, at danski staturin skal vera uppi í einum føroyskum oljufelag.

-Morten Larsen nemur við nógvar áhugaverdar og relevantar spurningar, sum vit føroyingar so avgjørt eiga at geva gætur. Eg síggi hetta sum ein spurning um, hvussu vit føroyingar um somu tíð sum útlendsku oljufeløgini sjálvandi skulu hava góðar og rímuligar umstøður at virka undir á føroyskum øki - kunnu vera við til at stýra og hava ávirkan á gongdina og ikki minst, hvussu hetta okkara samfelag kann fáa sín natúrliga lut í oljuríkidøminum. Skal alt hetta ikki gleppa okkum av hendi upp á longri sikt, so megu vit longu nú - um tað ikki longu er í seinra lagi - taka stig, sum verja og tryggja okkum rættin til okkara egna ríkidømi. Hetta verður tó ikki sagt fyri at ræða tey útlendsku oljufeløgini burtur, men tey mugu fáast til at skilja og virða støðu okkara eisini, og tað gera gera tey einans, um vit fyri tað fyrsta hava eina støðu og harnæst gera øðrum greitt, hvør hon er.

Helvtarbýti

Johan Mortensen heldur, at vit føroyingar eiga ikki at hava eitt oljufelag, sum burturav er alment. Her má talan vera um eina samanblanding av almennum og privatum áhugamálum, nakað, sum als ikki er ókent aðrastaðni, har ressursirnar eru avmarkaðar. Her vísir hann til gongdina í Falklandsoyggjunum, har teir hava sett á stovn eitt natiónalt oljufelag.

Johan Mortensen heldur, at føroyska oljufelagið, sum stig nú eiga at verða tikin til at stovna, eigur at vera helvt um helvt almennt og privat.

Felagið skal hava sømdir fram um onnur útlendsk oljufeløg hvat føroyska landgrunninum viðvíkur, av tí at føroyska oljan ella undirgrundin er sjálvt "aktivið" hjá felagnum.

Allir føroyingar tekna partapening

Ein og hvør føroyingur skal kunna tekna partapening í hetta felagið. Eingin privatur skal sleppa at hava ein ov dominerandi leiklut. Endamálið er, at allir føroyingar identifisera seg við hetta felag - nøkunlunda sum tá Skipafelagið varð stovnað á sinni.

Johan Mortensen sigur víðari, at felagið ella í hvussu er privati parturin av tí, skal virka savnandi og sum ein katalysator fyri føroyskt vinnulív. Tað skal tryggja, at kappingarført føroyskt vinnulív er við og skal felagið verða oddafiskurin í menningini av føroyska vinnulívinum, heldur Johan Mortensen.

Fær felagið nóg mikið av kapitali kann hugsast, at tað kann gera íløgur í tey útlendsku samtøkini av oljufeløgum, sum fara at vera virkin í føroyskum øki.

Johan Mortensen heldur eisini, at felagið sjálvt skal kunna fara undir boring á føroyskum øki tvs. at tað skal kunna vera operatørur sjálvt.

Eftir hansara tykki eigur tað eisini at verða umhugsað at lata felagið vera við í raffinering og sølu globalt av føroyskari olju og oljuúrdráttum.

Johan Mortensen, vinnulívsmaður og nevndarlimur í Føroya Oljuídnaði. -Vit eiga at tryggja okkum í allar mátar, soleiðis at ikki bert vit men komandi ættarlið fáa ágóðan av eini oljuvinnu

Oliefeberen raser på Falklandsøerne

Port Stanley, tirsdag
- Beboerne på Falklandsøerne håber på det helt store olieeventyr i Sydatlanten.

Tirsdag er sidste frist for at ansøge om efterforskningstilladelse, og interessen for at købe aktier i det nystiftede, lokale olieselskab Desire Petroleum har været stor blandt øboerne. Desire Petroleum er en del af et konsortium, som ventes at indgive ansøgning.

Ifølge olieselskabets vicebestyrelsesformand, Falklandsøernes tidligere guvernør Sir Rex Hunt, kan stemningen sammenlignes med guldfeberen i USA.

Desire Petroleum ejer 20 pct. af et konsortium, der ledes af LASMO Plc (50 pct. af aktierne) og desuden består af et antal amerikanske og norske selskaber.

-LASMO betragter Falklandsøerne som et vigtigt potentielt aktiv i vores samlede globale efterforskningsportefølje,- siger LASMO's udviklingsdirektør, Roger Tucker.

På Falklandsøerne regner man med, at Amerada Hess Corp og Exxon Corp fra USA, britisk-hollandske Royal Dutch/Shell samt British Gas Plc og argentinske YPF SA også vil lægge billet ind på de i alt 19 efterforskningsblokke.

Tidligere på året etablerede Argentina og Storbritannien en fælles komite, som skal administrere efterforskningen i farvandet omkring Falklandsøerne.

Storbritannien og Argentina udkæmpede i 1992 en 10 uger lang krig over de tyndt befolkede øer i Sydatlanten.

Kampene kostede cirka 1000 menneskeliv på begge sider og endte med at argentinerne måtte trække sig.

De geologiske forhold i området minder om Nordsøens, og øboerne håber på store fund. Reuter

Húsarhaldsskúli Føroya

NÝTT SKEIÐ!

byrjar aftur
mánadagin 5. august
við nógvum áhugaverdum og fjølbroyttum lærugreinum.

Hetta bjóða vit tær:

- √ Vinir og samanhald
- √ Mat til ítróttarfólk
- √ Diabetes og vegetarmat
- √ Alt um føroyskan mat
- √ Føðslulæra og orkurokning
- √ Heilsulæra og likamsrørslu
- √ Nógv spennandi handarbeiði, so sum leður, patchwork, brodering og seyming
- √ Útferðir og nógv annað sera áhugavert.

Meira fæst at vita um skúlan við at venda sær til Húsarhaldsskúla Føroya, tlf. 56974, ella leiðaran Jóhonnu á Tjaldraflötti, tlf. 57895, skjótast gjørligt.